

K problematike skloňovania katalánskych mien v slovenčine

Renáta BOJNIČANOVÁ, Salustio ALVARADO

Universidad Complutense de Madrid
salvarad@filol.ucm.es

Recibido: noviembre de 2007

Aceptado: enero de 2008

Резюме

S rastúcim počtom prekladov z katalánčiny a odborných štúdií z oblasti katalánskej literatúry a jazyka sa stále nalievajúcej javí potreba vyriešiť problém skloňovania katalánskych substantív, hlavne antoponým a toponým, v slovenčine. V nasledovnom článku sa zamýšľame nad týmto problémom a navrhujeme niektoré riešenia, ktorých vhodnosť najlepšie overí až samotná prax.

Кľúčové slová: Katalánsky jazyk. Slovenský jazyk. Skloňovanie cudzích mien v slovenčine.

Resumen

Sobre la problemática de la declinación de los nombres catalanes en eslovaco

La creciente difusión en Eslovaquia de traducciones del catalán, así como de estudios sobre esta lengua y su literatura escritos en eslovaco, plantea el problema de la declinación de los sustantivos catalanes, principalmente antropónimos y topónimos. En el presente artículo nos proponemos hacer una reflexión sobre el tema, así como esbozar algunas propuestas que, obviamente, tendrán que ser refrendadas y sancionadas por su posterior aceptación y uso generalizado.

Palabras clave: Lengua catalana. Lengua eslovaca. Declinación de nombres extranjeros en eslovaco.

Abstract

About the problems of the declension of Catalan nouns in Slovak

As translations from the Catalan become more widespread in Slovakia, as well as studies in Catalan language and literature written in Slovak, the declension of Catalan nouns, especially anthroponims and toponims, poses specific problems. In this article we reflect upon this subject, and suggest several solutions which, for obvious reasons, will have to be approved and sanctioned for their further acceptance and general use.

Key words: Catalan language. Slovak language. Declension of foreign nouns in Slovak.

1. Je všeobecne známe, že katalánčina je románsky jazyk, ktorým sa hovorí v piatich európskych krajinách, a to v Andorre, v Španielsku (v regiónoch Katalánska, Valencie, v západných komarkách Aragónska a na Baleárskych ostrovoch), vo Francúzsku (v oblasti Východných Pyrenej) a v Taliansku (v enkláve L'Alghero na ostrove Sardínia). Keďže otázky ako pôvod, vývoj, fonetika, grafematika, morfológia, syntax, dialektológia, atď. katalánskeho jazyka zostávajú mimo hraníc nášho záujmu v tomto článku, dotkneme sa ich iba v takej miere, v akej budú konkrétne súvisieť s tu analyzovanou problematikou, pričom tak urobíme priamo a bez zbytočných digresii.

1.1. Pri našej úvahe vychádzame v prvom rade z tvrdenia Jána Oravca (1988, 72), že *väčšina cudzích slov (všeobecných aj vlastných) sa v slovenčine podriaduje skloňovaniu podľa domácich vzorov...* Pravidlá, ktoré platia pre skloňovanie cudzích mien všeobecne, možno v zásade aplikovať aj na katalánske substantíva, a to na antroponymá, toponymá, hydronymá, oronymá a názvy reálii, pričom vždy musíme rátať s tým, že nájdeme aj mnohé výnimky. Napríklad genitív a datív mena **Brahma** nie je ****Brahmu**, ****Brahmovi**, atď., ale **Brahmana** (genitív) a **Brahmanovi** (datív) atď., a to podľa sanskritu ब्रह्मा, G. ब्रह्मणः; genitív a datív mena **Zeus** nie je ****Zeusa**, ****Zeusovi**, atď., ale **Dia** (genitív), **Diovi** (datív) atď., a to podľa gréckeho Ζεύς, G. Διός; genitív a datív mena **Xenofón** nie je ****Xenofóna**, ****Xenofónovi**, ale **Xenofonta** (genitív), **Xenofontovi** (datív), atď., a to podľa gréckeho Ξενοφῶν, G. Ξενοφῶντος; genitív a datív mena **Kristus** nie je ****Kristusa**, ****Kristusovi**, atď., ale **Krista** (genitív) **Kristovi** (datív), a to podľa gréckeho Χριστός, G. Χριστοῦ; genitív a datív mena **Paris** nie je ****Parisa**, ****Parisovi**, atď., ale **Parida** (genitív), **Paridovi** (datív), atď., a to podľa gréckeho Πάρις, G. Πάριδος; genitív a datív mena **Coriolanus** nie je ****Coriolanusa**, ****Coriolanusovi**, atď., ale **Coriolana**, **Coriolanovi**, atď., a to podľa latinského **Coriolanus**, G. **Coriolani**; genitív a datív mena **Nero** nie je ****Nera**, ****Nerovi**, atď., ale **Neróna**, **Nerónovi**, atď., a to podľa latinského **Nero**, G. **Neronis**; genitív a datív mena **Scipio** nie je ****Scipia**, ****Scipiovi**, atď., ale **Scipióna**, **Scipiónovi**, atď., a to podľa latinského **Scipio**, G. **Scipionis**; a tak by sme mohli vymenovať mnoho ďalších príkladov.

Rovnako všeobecné podstatné mená ako **nuncius** alebo **pontifex** netvoría genitív ****nunciusa** alebo ****pontifixa**, ani datív ****nunciusovi** alebo ****pontifixovi**, atď., ale **nuncia** a **pontifika** (genitív), a **nunciovi** a **pontifikovi** (datív) atď., a to podľa latinskej etymológie **nuntius**, G. **nuntii** a **pontifex**, G. **potificis**. Rovnaké pravidlá, vychádzajúce z etymológie slov, je treba dodržiavať aj pri skloňovaní katalánskych substantív. Možno ich zosystematizovať nasledovne:

2. Vlastné mužské mená končiacie sa na spoluhlásku sa bez problémov riadia podľa vzoru **chlap**, napr. **Albert** [ɛl'βɛrt]¹ (porov. sl. **Albert**), **Baltasar** [bɛltɛ'zar]

¹ Na označenie redukovanej samohlásky vzniknutej neutralizáciou neprízvučných **a** a **e** v strednej a východnej katalánčine sa obvykle používa znak [ə]. Toto riešenie sa nám však nezdá najvhodnejšie, keďže [ə] sa podľa IPA používa tiež na označenie "polonemého e" vo francúzštine, napr. v slovách ako **breton** [brɛ'tɔ̃] alebo **monsieur** [mɔ̃'sjø], a "tlmeného krátkeho e" v nemčine, napr. v slovách ako **Gemüse** [gə'myːzə] alebo **Geschichte** [gə'ʃɪçtə], teda samohlások redukovaných a stredných, ale tiež tmavých a

(porov. sl. **Baltazár**), **Berenguer** [bɛrɛŋ'ge], **Cristòfol** [kris'tɔfɔl] (porov. sl. **Krištof**), **Francesc** [frɛn'sɛsk] (porov. sl. **František**), **Ferran** [fɛ'ran] (porov. sl. **Ferdinand**), **Fortuny** [fur'tuɲ], **Josep** [ʒu'zɛp] (porov. sl. **Jozef**), **Joan** [ʒwan] (porov. sl. **Ján**), **Joaquim** [ʒwɛ'kim] (porov. sl. **Joachim**), **Llorenç** [lu'rens] (porov. sl. **Vavrinec**), **Lluís** [lu'is] (porov. sl. **Ľudovít**), **Manel** [mɛ'nɛl] (porov. sl. **Emanuel**), **Miquel** [mi'kɛl] (porov. sl. **Michal**), **Narcís** [nɛr'sis] (porov. sl. **Narcis**), **Oriol** [uri'ɔl], **Ponç** [ˈpons] (porov. sl. **Poncius**), **Ricard** [ri'kart] (porov. sl. **Richard**), **Rossend** [ru'sɛn], **Salvador** [sɛlβɛ'ðo] (porov. sl. **Salvátor**), **Tomàs** [tu'mas] (porov. sl. **Tomáš**), atď., a rovnako je to aj s priezviskami podobného typu, ako napr. **Alberich**² [ɛlβɛ'rik], **Bofarull** [bufɛ'ruɫ], **Calabuig** [kɛlɛ'βuɫ], **Campalans** [kɛmpɛ'tans], **Campmany** [kɛm'maɲ], **Casals** [kɛ'zals], **Castells** [kɛs'tɛɫs], **Forès** [fu'res], **Gibert** [ʒi'βɛrt], **Llopis** [ˈlɔpis], **Maragall** [mɛrɛ'ɣaɫ], **Permanyer** [pɛrɛmɛ'je], **Reixach** [rɛ'ʃak], **Riquer** [ri'ke], **Rius** [ˈrius], **Roig** [ˈrɔɫʃ], **Samaranch** [sɛmɛ'raɲk], **Saumell** [sɛu'mɛɫ], **Trabal** [trɛ'βaɫ], **Verdaguer** [bɛrðɛ'ɣɛ], **Xirinachs** [ʃiri'naks], atď. Podľa vzoru **chlap** sa skloňujú aj historicizmy ako **almogàver** [ɛlmu'ɣaβɛr] “katalánsky žoldnier v službách Byzantskej ríše”, **botifler** [buti'fle] “prívrženec Bourbonovcov v čase vojny o španielske dedičstvo (1700-1714)”, **maulet** [mɛu'ɫɛt] “prívrženec Habsburgovcov v čase vojny o španielske dedičstvo (1700-1714)”, **parrot** [pɛ'rɔt] “člen dobrovoľníckej ozbrojenej sily, ktorá bola v XVIII. storočí zriadená na potlačenie pašeráctva v oblasti Pyrenejí”, atď.

2.1. Vychádzajúc z pravidiel formulovaných J. Paulíny (1968, 173-174 a 192), J. Oravcom, E. Bajzíkovicou a J. Furdíkom (1988, 73), mená gréckeho pôvodu, ktoré prešli cez latinčinu, sa riadia podľa vzoru **chlap**: napr. **Apelles** [ɛ'pɛlɛs] < **Apelles**/**Ἀπελλῆς** > sl. **Apelles** alebo **Aquiles** [ɛ'kiɫɛs] < **Achilles**/**Ἀχιλλεύς** > sl. **Achilles**, treba skloňovať G. **Apella**, **Aquilla**, D. **Apeľovi**, **Aquiľovi**, atď. Rovnako treba skloňovať aj mená ako **Carles** [ˈkartɛs], G. **Carla**, D. **Carlovi**, atď.; **Elies** [ɛ'ɫiɛs], G. **Elia**, D. **Eliovi**, atď.; **Isaies** [izɛ'ɪɛs], G. **Isaia**, D. **Isaiovi**, atď.; **Jeremies** [ʒɛrɛm'ɪɛs], G. **Jeremia**, D. **Jeremiovi**, atď.; **Zacaries** [zɛkɛr'ɪɛs], G. **Zacaria**, D. **Zacariovi**, atď., a v princípe všetky mená zakončené na **-es**, pokiaľ toto zakončenie predstavuje pôvodnú koncovku nominatívu. Naopak, toto pravidlo nemožno aplikovať pri priezviskách ako **Andrades** [ɛn'draðɛs], **Argiles** [ɛr'ʒitɛs],

zatvorených, blížiacich sa fonéme [ø]. Na rozdiel od nich, katalánska neutrálna samohláska, hoci tiež stredná a redukovaná, je jasná a otvorená a blíži sa fonéme [æ], takže nie Kataláncom znie jednoducho ako **a**. Svedčí o tom i fakt, že v oficiálnej francúzskej toponymii Severného Katalánska sa katalánske názvy obsahujúce túto hlásku zapisujú jednoducho s použitím **a**, napríklad **Censà** sa píše ako **Sansa**, **Clerà** ako **Clara**, **Queixàs** ako **Caixas**, **Eguet** ako **Égat**, a **La Torre de Querol** ako **Latour-de-Carol**, atď. Podobne, v oficiálnej kastilizujúcej toponymii, používanej od nástupu Bourboncov na trón (1714) do zavedenia katalánskej samosprávy (1977), s prestávkami, akými sú, napríklad, obdobie Katalánskej Mankomunity (Mancomunitat Catalana) (1913-1925) a Druhej Španielskej Republiky (1931-1939), bolo zvykom **Empuries** písať ako **Ampurias**, **Begur** ako **Bagur**, **Berà** ako **Bará**, **Cerdanyola** ako **Sardaňola**, **Terrassa** ako **Tarrasa**, **Vilafranca del Penedès** ako **Villafranca del Panadés**, atď. Z tohto dôvodu, a tiež preto, aby sme sa vyhli zmýleniu sa s francúzskym “polonemým e” a s nemeckým “tlmeným krátkym e”, dávame pri zápisoch prednosť znaku [ɛ], ktorý lepšie vystihuje fonetickú prirodzenosť katalánskeho jazyka.

² Zakončenie na **-ch**, ako archaický prvok, sa zachováva iba v niektorých priezviskách. Podľa súčasného pravopisu sa píše jednoducho **-c**.

Artigues [ər'tiɣəs], **Bartres** [ˈbartɾəs], **Bassaganyes** [bəsə'ɣanəs], **Canyelles** [kə'njɛləs], **Carrereres** [kə'rɛrɛs], **Cases** [ˈkazəs], **Cassanyes** [kə'sanəs], **Centelles** [sɛn'tɛləs], **Comes** [ˈkoməs], **Esplugues** [ɛs'pluɣəs], **Fàbregues** [ˈfabɾɛɣəs], **Fabres** [ˈfabɾəs], **Ferrereres** [fɛ'rɛrɛs], **Figueres** [fi'ɣɛrɛs], **Freixes** [ˈfɾɛʃɛs], **Lloberes** [lu'βɛrɛs], **Lloses** [ˈlɔzɛs], **Mates** [ˈmatɛs], **Moles** [ˈmoɫɛs], **Moragues** [mu'raɣəs], **Mestres** [ˈmɛstɾɛs], **Novelles** [nu'βɛləs], **Oliveres** [uli'βɛrɛs], **Planelles** [plə'nɛləs], **Prades** [ˈpraðɛs], **Prunes** [ˈprunɛs], **Pujades** [pu'ʒaðɛs], **Ribes** [ˈriβɛs], **Roures** [ˈrouɾɛs], **Sabates** [sə'βatɛs], **Serres** [ˈsɛrɛs], **Sitges** [ˈsidʒɛs], **Solanes** [su'tanɛs], **Tàpies** [ˈtapjɛs], **Terrades** [tɛ'raðɛs], **Torres** [ˈtoɾɛs], **Ullastres** [u'lastrɛs], **Vinyes** [ˈbiɲɛs], atď., a to preto, lebo ich zakončenie nie je nominatívne, ale predstavuje plurálovú formu mien vystupujúcich vo funkcii priezviska. Vo funkcii priezvisk môžu vystupovať aj singulárové formy, ako **Andrada** [ən'dradə], **Argila** [ər'ʒitɛ], **Artiga** [ər'tiɣɛ], **Bartra** [ˈbartɾɛ], **Bassaganya** [bəsə'ɣanɛ], **Canyella** [kə'njɛlə], **Carrera** [kə'rɛrɛ], **Casa** [ˈkazɛ], **Cassanya** [kə'sanɛ], **Centella** [sɛn'tɛlə], **Coma** [ˈkomɛ], **Espluga** [ɛs'pluɣɛ], **Fàbrega** [ˈfabɾɛɣɛ], **Fabra** [ˈfabɾɛ], **Ferrera** [fɛ'rɛrɛ], **Figuera** [fi'ɣɛrɛ], **Freixa** [ˈfɾɛʃɛ], **Llobera** [lu'βɛrɛ], **Llosa** [ˈlɔzɛ], **Mata** [ˈmatɛ], **Mola** [ˈmoɫɛ], **Moraga** [mu'raɣɛ], **Mestre** [ˈmɛstɾɛ], **Novella** [nu'βɛlə], **Olivera** [uli'βɛrɛ], **Planella** [plə'nɛlə], **Prada** [ˈpraðɛ], **Pruna** [ˈprunɛ], **Pujada** [pu'ʒaðɛ], **Riba** [ˈriβɛ], **Roure** [ˈrouɾɛ], **Sabata** [sə'βatɛ], **Serra** [ˈsɛrɛ], **Sitja** [ˈsidʒɛ], **Solana** [su'tanɛ], **Tàpia** [ˈtapjɛ], **Terrada** [tɛ'raðɛ], **Torre** [ˈtoɾɛ], **Ullastre** [u'lastrɛ], **Vinya** [ˈbiɲɛ], atď., a tieto sa deklinujú podľa vzoru **hrdina** (viď § 3.) alebo podľa vzoru **chlap** (viď § 5.). Ak by sa priezviská ako **Andrades**, **Argiles**, **Artigues... Torres**, **Ullastres**, **Vinyes**, atď. skloňovali podľa vzoru **nuncius**, datívne formy **Andradovi**, **Argilovi**, **Mestrov**, **Rourovi**, atď. a formy inštrumentálu **Andradom**, **Argilom**, **Mestrom**, **Rourom**, atď. by vyznievali ambivalentne, keďže by sa nevedelo, či sú utvorené od priezvisk **Andrada** alebo **Andrades**, **Argila** alebo **Argiles**, **Mestre** alebo **Mestres**, **Roure** alebo **Roures**, atď. Je teda dôležité, aby sa zachoval rozdiel medzi **Andrada**, **G. Andradu**, **D. Andradovi**, alebo **Mestre**, **G. Mestra**, **D. Mestrov** a **Andrades**, **G. Andradesa**, **D. Andradesovi** alebo **Mestres**, **G. Mestresa**, **D. Mestresovi**, a podobne.

2.2. Toponymá, oronymá, hydronymá a ďalšie mená, končiace na spoluhlásku, treba skloňovať podľa vzorov **dub** alebo **stroj**.

2.2.1 Podľa vzoru **dub** sa skloňujú názvy ako **Alacant** [aʎa'kant]³ (do **Alacanta**, v **Alacante**), **Albuixec** [aʎbu'ʃɛk] (do **Albuixeca**, v **Albuixecu**), **Alcàsser** [aʎ'kaser] (do **Alcàssera**, v **Alcàssere**), **Arboç** [ər'bos] (do **Arboçu**, v **Arboçe**), **Bellmunt** [beʎ'mun] (do **Bellmunta**, v **Bellmunte**), **Bellús** [beʎ'us] (do **Bellúsa**, v **Bellúse**), **Burjassot** [burʒa'sot] (do **Burjassota**, v **Burjassote**), **Calassanç** [keʎe'sans] (do **Calassançu**, v **Calassançe**), **Campllong** [kəm'lon] (do **Campllonga**, v **Campllongu**), **Garraf** [gɛ'raf] (do **Garrafu**, v **Garrafe**),

³ Fonetická transkripcia v tomto toponyme, a tiež v ďalších toponymách Valencijského kráľovstva, odráža osobitosti výslovnosti valencijského variantu katalánčiny. Rovnako je to aj v prípade fonetických osobitostí rossellónskej katalánčiny, západnej katalánčiny a aragónskej katalánčiny, posmešne nazývanej aj "chapurriau".

Llobregat [ʎubɾe'ɣat] (k **Llobregatu**, na **Llobregate**), **Monistrol** [munis'tɾoʎ] (do **Monistrola**, v **Monistrole**), **Ópol** ['oɓuʎ] (do **Ópola**, v **Ópole**), **El Portús** [eʎpur'tus] (na **El Portús**, na **El Portúse**), **Puigverd** [puʎ'βert] (do **Puigverdu**, v **Puigverde**), **Reus** ['reus] (do **Reusa**, v **Reuse**), **Tec** ['tek] (k **Tecu**, na **Tecu**), **Xert** [ʎ'ɟert] (do **Xerta**, v **Xerte**), atď.

2.2.2 Podľa vzoru **stroj** treba skloňovať názvy ako **Andratx** [ɛn'dratʃ] (do **Andratxa**, v **Andratxi**), **Barx** ['bartʃ] (do **Barxa**, v **Barxi**), **Cabestany** [kəβes'taɲ] (do **Cabestanya**, v **Cabestanyi**), **Enviny** [ɛm'bijn] (do **Envinya**, v **Envinyi**), **Estagell** [ɛste'zeʎ] (do **Estagella**, v **Estagelli**), **Felanitx** [feʎe'nitʃ] (do **Felanitxa**, vo **Felanitxi**), **Flix** ['fliʃ] (do **Flixa**, vo **Flix**), **L'Estany** [ʎes'taɲ] (do **L'Estanya**, v **L'Estanyi**), **Molig** [mu'hitʃ] (do **Moliga**, v **Moligi**), **Mont-roig** [mun'roʎʃ] (do **Mont-roiga**, v **Mont-roigi**), **Palafrugell** [peʎefru'zeʎ] (do **Palafrugella**, v **Palafrugelli**), **Urtx** ['urtʃ] (do **Urtxa**, v **Urtxi**), **Vendrell** [ben'dreʎ] (do **Vendrella**, vo **Vendrelli**), atď., teda všetky tie, ktorých koncová spoluhláska sa môže podobať niektorej slovenskej mäkkej spoluhláske.

Mnohé katalánske toponymá zakončené na spoluhlásku sa používajú aj ako priezviská, pričom v takomto prípade ich treba skloňovať podľa vzoru **chlap**.

2.3. Vychádzajúc z normy platiacej pre francúzsky jazyk (Sekvent, 2002: 47-49), toponymá zakončené na plurálovú koncovku **-s**, **-es**, **-os** a **-us** sú nesklonné, napr. **Almussafes** [almu'safes], **Arbúcies** [ɛr'βusjɛs], **Argelers** [ɛrʒe'ʎes], **Banyoles** [be'ɲoʎes], **Castelldefels** [kɛs,telʎe'ʎes], **Cruilles** [kru'iʎes], **Darnius** [deɾ'nius], **Dorres** ['doreɐs], **Dosrius** [dos'rius], **Eroles** [e'roʎes], **Foios** ['fojos], **Garrigoles** [gɛri'ɣoʎes], **Hortells** [ur'teʎs], **Ivars** [i'βas], **Joanetes** [ʒwe'netes], **Millars** [mi'ʎas], **Negrals** [ne'ɣraʎs], **Olius** [u'hius], **Pallaresos** [peʎe'rezus], **Perestortes** [peɾes'toɾtes], **Queixans** [ke'ʃans], **Ribesaltes** [riβe'zaʎtes], **Salses** ['saʎes], **Torderes** [tuɾ'eɾes], **Tormos** ['toɾmos], **Verges** ['beɾʒes], **Vivers** [bi'βes], **Xilxes** [ʎiʎ'ɟes], **Xodos** [ʎoɟos], atď. V prípade, že toponymum vystupuje vo funkcii priezviska, skloňuje sa podľa vzoru **chlap** (viď § 2.1.).

Na okraj pripomínáme, že i keď výnimočne sa toponymá zakončené na **-os** môžu vyskytnúť aj v “Starom Katalánsku (Catalunya Antiga)”⁴, ako príklad uveďme lokalitu **Los Masos** [ʎuz'mazus] v komarke Conflent [kun'ʎen] (Východné Pyreneje), sú početné predovšetkým v “Novom Katalánsku (Catalunya Nova)”⁵ a vo Valencijskom kráľovstve, pričom sú väčšinou mozarabského⁶ pôvodu. Treba povedať, že práve silný mozarabský substrát, spolu s aragónskym adstrátom, určuje hlavné rozdiely medzi “valencijským jazykom” a katalánčinou, a

⁴ Katalánske územie, na ktorom sa Arabom nepodarilo trvale sa usadiť, a ktoré sa rozprestiera od hraníc s Languedocom až po riekou Llobregat, tečúcu južne od Barcelony.

⁵ Katalánske územie, ktoré bolo obsadené Arabmi od roku 711 až po obdobie znovudobytia, započatého v X. storočí. Rozprestiera sa od rieky Llobregat až po hranice s Valencijským kráľovstvom.

⁶ Za “mozarabské”, po portugalsky “moçárabe”, po španielsky “mozárabe” a po katalánsky “mossàrab”, < مستعرب “poarabčený”, sa označujú iberorománske kreolizované dialekty, ktorými hovorilo domáce kresťanské obyvateľstvo aj obyvateľstvo konvertované na islam na území Pyrenejského polostrova obsadenom moslimami. Po znovudobytí boli jednotlivé mozarabské dialekty vytlačené portugalčinou, kastilčinou a katalánčinou, ale zanechali reziduá v niektorých oblastiach slovnjej zásoby, hlavne v toponýmii.

tieto sú, aby si mohol urobiť predstavu aj stredoeurópsky čitateľ, oveľa menšie ako napríklad tie, ktoré možno pozorovať medzi rumunčinou a tzv. “moldavským jazykom”. Požiadavka považovať valencičinu za jazyk odlišný od katalánčiny, označovaná aj ako “blaueterisme (dosl. modravosť)”, čím sa naráža na modrý pás vo valencijskej vlajke (“senyera”), je výplodom politických snažení a nemá žiadne filologické opodstatnenie.

3. Vlastné mužské mená a priezviská končiace na *-a* sa bez problémov skloňujú podľa vzoru **hrdina**, napr. **Boada** [bu'aðə], **Bonventura** [bunəβen'turə], **Carulla** [kə'ruλə], **Fabra** [fəβrə], **Fontanella** [funtə'neλə], **Garcia** [gər'sie], **Garreta** [gə'retə], **Giberga** [zi'βeryə], **Orfila** [ur'fiλə], **Plaja** [płəzə], **Rabassa** [rə'βasə], **Rovira** [ru'βire], **Veciana** [be'sjanə], **Ventura** [ben'turə], atď.

3.1. Osobitný prípad nastáva pri priezvisku **Pla** [płə] < lat. **planus** “rovňý”, ktoré treba skloňovať podľa vzoru **nuncius**: G. **Plana**, D. **Planovi**, atď.

4. Pri skloňovaní vlastných mužských mien a priezvisk zakočených na *-à* sa treba zariadiť podľa etymológie jednotlivých slov.

4.1. Mená ako **Adrià** [ədri'a] < lat. **Adrianus** > sl. **Adrián**, **Cassià** [kə'sja] < lat. **Cassianus** > sl. **Kasián**, **Cebrià** [seβrja] < **Cyprianus** > sl. **Cyprián**, **Damià** [de'mja] < lat. **Damianus** > sl. **Damián**, **Fabià** [fe'βja] < lat. **Fabianus** > sl. **Fabián**, **Gracià** [grə'sja] < lat. **Gratianus** > sl. **Gracián**, **Julià** [zu'łja] < lat. **Iulianus** > sl. **Julián**, **Marià** [me'rja] < lat. **Marianus** > sl. **Marián**, **Sebastià** [seβes'tja] < lat. **Sebastianus** > sl. **Sebastián**, **Valerià** [be're'cja] < lat. **Valerianus** > sl. **Valerián**, atď., sa skloňujú podľa vzoru **chlap**: teda G. **Adriàna**, **Cassiàna**, **Cebriàna**, **Damiàna**, **Fabiàna**, **Juliàna**, **Mariàna**, **Sebastiàna**, D. **Adriànovi**, **Cassiànovi**, **Cebriànovi**, **Damiànovi**, **Fabiànovi**, **Juliànovi**, **Mariànovi**, **Sebastiànovi**, atď. Rovnako je to s priezviskami **Escolà** [esku'ła] < **scholanus** “mendík”, **Escrivà** [eskri'βa] < **scribanus** “pisár”, **Milà** [mi'ła] < **milvanus** “luniak”, **Rabadà** [reβe'da] < ربّ الضان⁷ “bača”, atď.

4.2. Pravidlami založenými na etymológii sa treba riadiť aj pri toponymách zakončených na *-à* latinského pôvodu, ako napr. **Barberà** [berβe'ra] < **Barbarianum**, **Brullà** [bru'ła] < **Braulianum**, **Clairà** [kłej'ra] < **Clarianum**, **Corçà** [kur'sa] < **Curtianum**, **Cornellà**⁸ [kurne'ła] < **Cornelianum**, **Crespià** [kres'pjə] < **Crispianum**, **Flaçà** [fle'sa] < **Flaccianum**, **Llançà** [łen'sa] < **Lancianum**, **Lluçà** [lu'sa] < **Lucianum**, **Marçà** [mər'sa] < **Martianum**, **Montalbà** [munte'lβa] < **Montem Albanum**, **Orbanyà** [urβe'ja] < **Urbanianum**, **Orsinyà** [ursi'ja] < **Ursinianum**, **Pià** [pi'a] < **Appianum**, **Perpinyà**⁹ [pə'piniə] <

⁷ V katalánčine, rovnako ako aj v ostatných iberorománskych jazykoch, patria slová arabského pôvodu k najpočetnejšie zastúpeným, hneď po slovách latinského pôvodu. Preto je znalosť arabského jazyka nevyhnutná pre každého, kto sa hlbšie venuje filologickému výskumu v tejto oblasti.

⁸ V Severnom Katalánsku nachádzame toto toponymum v pofrancúzštenej forme **Corneilla**, čo nás zväzda k tomu, aby sme ho mýlne skloňovali podľa vzoru **žena**. Rovnako je to v prípade toponým **Brullà-Brouilla**, **Censà-Sansa**, **Espirà-Espira**, **Hortafà-Ortaffa**, **Orellà-Oreilla**, **Paçà-Passa**, **Pesillà-Pezilla**, **Pontellà-Ponteilla**, **Sornià-Sournia**, **Tesà-Théza** a v mnohých ďalších, nanútených od roku 1659 francúzskym “jazykožrútskym” centralizmom.

⁹ Toto toponymum má okrem katalánskej formy aj vlastnú francúzsku - **Perpignan**, španielsku - **Perpiñán** a okcitànsku - **Perpinhan** formu.

Perpennianum, Polinyà [puŋi'ɲa] < **Paulinianum, Puigcerdà** [puŋ'ʃer'ða] < **Podium Ceretanum, Serinyà** [sɛri'ɲa] < **Serenianum, Taurinyà** [tɔuri'ɲa] < **Taurinianum, Tesà** [tɛ'za] < **Titianum, Vidrà** [bi'dɾa] < **Victorianum, Vinçà** [bin'sa] < **Vinicianum**, atď., pričom tieto sa budú riadiť podľa vzoru **dub**, čo znamená, že skloňujeme **do Barberànu, v Barberàne; do Clairànu, v Clairàne; do Corçànu, v Corçàne; do Cornellànu, v Cornellàne; do Crespiànu, v Crespiàne, vo Flaçàne, v Llançàne, v Lluçàne, v Orbanyàne, v Orsinyàne, v Piàne, v Perpinyàne, v Polinyàne, v Puigcerdàne, v Serinyàne, v Taurinyàne, v Tesàne, vo Vinçàne**, atď.

4.2. Pôvod slov treba brať na vedomie aj v iných prípadoch, napr. v priezviskách **Aldomà** [ɛldu'ma] < gót. **𐌰𐌿𐌳𐌹𐌿𐌻𐌰** "Altmar (nem.) = Rastislav", G. **Aldomàra, D. Aldomàrovi, Gomà** [gu'ma] < gót. **𐌸𐌹𐌳𐌹𐌿𐌻𐌰** "Gottmar (nem.) = Bohuslav", G. **Gomàra, D. Gomàrovi, Reglà** < lat. **regularis** "pravidelný", G. **Reglàra, D. Reglàrovi, Segalà** [sɛɣɛ'la] < lat. **secularis** "ražný (pole)", G. **Segalàra, D. Segalàrovi**, atď.

4.3. Naopak, toponymá končiace sa na -à arabského pôvodu zostávajú nesklonné, napr. **Alcalà** [aʎka'la] < القلعة "hrad", **Almiserà** [aʎmize'ra] < المصرد "pusté pole", **Beniardà** [benjar'ða] < (بلد) بني الرضاء "(obec) al-Riḍāʾovych synov", **Beniflà** [beni'fla] < (بلد) بني فلاح "(obec) Fallāḥovych synov", **Benissivà** [benisi'βa] < (بلد) بني صباح "(obec) Šabbāḥovych synov", atď. Výnimkou by mohlo byť toponymum **Benifassà** [benifa'sa] < (بلد) بني حسان "(obec) Ḥassānovych synov" ktoré, vzhľadom na etymológiu, by bolo možno skloňovať podľa vzoru **dub**: **do Benifassànu, v Benifassàne**.

Nesklonné zostávajú aj niektoré ojedinelé toponymá neznámeho (azda prerománskeho) pôvodu, ako napr. **Gavà** [gə'βa] alebo **Maldà** [mɛ'la].

5. Pri skloňovaní mien zakončených na -e sa treba riadiť podľa pravidiel platných pre príbuzné jazyky, hlavne francúzštinu. Podľa J. Paulínyho (1968, 192), J. Oravca, E. Bajzíkovej, J. Furdíka (1988, 73), a tiež K. Sekventa (2002, 22-23, 82), priezvisko ako **Joffre** [ʒɔfrɛ] treba skloňovať podľa vzoru **chlap**: G. **Joffra, D. Joffrovi**. Príklad Joffre¹⁰ (zdvojená graféma -ff- naznačuje otvorenosť predchádzajúcej samohlásky) sme si zvolili úmyselne, pretože je pofrancúzštenou formou pôvodne katalánskeho mena **Jofre** [ʒɔfrɛ] < gót. **𐌸𐌹𐌳𐌹𐌿𐌻𐌰**¹¹ "Gottfried (nem.) = Bohumír". Nasledujúc tento príklad, katalánske mená zakončené na -e treba skloňovať podľa vzoru **chlap**, napr. **Aciscle** [ə'sisklɛ], G. **Aciscla, D. Acisclovi**, atď., **Alexandre** [ɛʎɛ'sandrɛ], G. **Alexandra, D. Alexandrovi, Cosme**

¹⁰ Ako príklad uvádzame oficiálnu formu priezviska víťaza prvej bitky pri Marne, záchrancu Paríža a maršála Francúzska, ktorý sa narodil v severo-katalánskej lokalite Ribesaltes 12. januára 1852 a zomrel v Paríži 3. januára 1931. Jeho plné meno v normatívnej katalánčine by bolo **Josep Jaume Cesari Jofre i Plans**. V roku 1920 bol na počesť maršála Joffra v Barcelone zorganizovaný slávnostný akt, a tiež ho pozvali za čestného predsedu tohoročných "kvetných hier" ("jocs florals") celokatalánska súťaž v poézii, ktorej tradícia sa obnovila v roku 1859, ale siaha až do roku 1324), kde tento významný dôstojník predniesol príhovor v katalánčine.

¹¹ V roku 414 založili Góti na Pyrenejskom poloostrove a na juhu dnešného Francúzska kráľovstvo, ktoré trvalo až do roku 711. Hoci Góti boli silne romanizovaní, predovšetkým po III. koncile v Toledě (589), v hispánskej antroponymii a toponymii zanechali hlbokú a trvalú stopu.

[ˈkɔzmə], G. **Cosma**, D. **Cosmovi**, atď.; **Esteve** [ɛˈsteβɐ], G. **Esteva**, D. **Estevovi**, atď.; **Isidre** [iˈziðrɐ], G. **Isidra**, D. **Isidrovi**, atď.; **Jaume** [ˈʒɛumɐ], G. **Jauma**, D. **Jaumovi**, atď.; **Onofre** [uˈnofrɐ], G. **Onofra**, D. **Onofrovi**, atď.; **Pere** [ˈperɐ], G. **Pera**, D. **Perovi**, atď.; **Quirze** [ˈkirzɐ], G. **Quirza**, D. **Quirzovi**, atď.; **Sifre** [ˈsifrɐ], G. **Sifra**, D. **Sifrovi**, atď., rovnako ako aj priezviská, napr. **Alegre** [ɛˈlɛɣrɐ], **Balbastre** [bɛɫˈβastrɐ], **Batlle** [ˈbaɫɫɐ], **Comte** [ˈkɔmtɐ], **Domenge** [duˈmɛɲʒɐ], **Graupere** [grɔuˈperɐ], **Mestre** [ˈmɛstrɐ], **Morgade** [murˈɣaðɐ], **Negre** [ˈnɛɣrɐ], **Peraire** [pɛˈrairɐ], **Roure** [ˈrouɾɐ], **Sastre** [ˈsastrɐ], **Servitge** [sɛrˈβidʒɐ], **Utge** [ˈudʒɐ], **Verge** [ˈbɛrʒɐ], **Xifre** [ˈʃifrɐ], atď. Rovnako treba skloňovať aj historicizmus **trabucaire** [trɛβuˈkairɐ] “zbojník alebo vzbúrenec ozbrojený trombón-puškou”, čiže G. **trabucaira**, D. **trabucairoyi**, atď.

5.1. Tento postup treba uplatniť aj pri toponymách a hydronymách zakončených na –e, ako **Alguaire** [ɛɫˈɣwairɐ], **Biure** [ˈbiuɾɐ], **Bonastre** [buˈnastɾɐ], **Cotlliure** [kuɫˈliuɾɐ], **Ebre** [ˈɛβrɐ], **Jafre** [ˈʒafɾɐ], **Segre** [ˈseɣrɐ], **Sorpe** [ˈsorpe], **Valleebre** [baɫˈseβrɐ], **Vinebre** [biˈneβrɐ], atď., ktoré sa skloňujú podľa vzoru **dub**, čiže do **Alguaira**, do **Biura**, atď. Naopak tie, ktoré sa pripodobujú “mäkkému” zakončeniu, ako **Bellvitge** [bɛɫˈβidʒɐ], **Calonge** [kaɫˈɔɲʒɐ], **Masdenverge** [ˌmazðɐmˈbɛrʒɐ] atď., treba skloňovať podľa vzoru **srdce**. Niektoré toponymá tohto typu môžu byť použité vo funkcii priezvisk; v tom prípade ich treba skloňovať podľa vzoru **chlap** (vid' § 5.).

6. Katalánske mená zakončené na –é a –è môžu mať rozličný pôvod, čo určuje spôsob ich deklinácie.

6.1. Väčšina priezvisk zakončených na –é je odvodená od “sprostofonetických” názvov remesiel, pričom tieto majú aj svoj príslušný etymologicky správny dvojtvar zakončený na –er, napr. **Argenté/Argenter** < **argenter** [ɛrʒɛnˈte] “klenotník”, **Ballesté/Ballester** < **ballester** [bɛɫɛsˈte] “strelec z kuše”, **Barraqué/Barraquer** < **barraquer** [bɛrɛˈke] “obyvateľ chatrče”, **Caballé/Caballer** < **caballer** [kaβɛˈɫɛ] “rytier”, **Cabré/Cabrer** < **cabrer** [kaβˈre] “koziar”, **Carnicé/Carnicer** < **carnicer** [kɛrniˈse] “mäsiar”, **Carreté/Carreter** < **carreter** [kɛrɛˈte] “kolár”, **Castañé/Castanyer** < **castanyer** [kɛstɛˈɲɛ] “predavač gaštanov”, **Cullaré/Cullerer** < **cullerer** [kuɫɛˈre] “lyžičkár”, **Farré/Ferrer** < **ferrer** [feˈre] “kováč”, **Fusté/Fustér** < **fuster** [fusˈte] “stolár”, **Mariné/Mariner** < **mariner** [mɛriˈne] “námorník”, **Mercadé/Mercader** < **mercader** [mɛrkɛˈðɛ] “kupec”, **Ollé/Oller** < **oller** [uˈɫɛ] “hrnčiar”, **Sabaté/Sabater** < **sabater** [saβɛˈte] “obuvník”, **Traginé/Traginer** < **traginer** [trɛʒiˈne] “furman”, atď. Znamená to, že tieto priezviská treba skloňovať podľa vzoru **chlap**: N. **Argenté**, **Mariné**, **Sabaté**, ale G. **Argentéra**, **Marinéra**, **Sabatéra**, D. **Argentérovi**, **Marinérovi**, **Sabatérovi** atď. Je všeobecne známe, že v severovýchodných a centrálnych katalánskych dialektoch sa koncové –r v morféme –er (< lat. –arius < indoeur. –arī > praslov. –arъ > sl. –ár) nevyslovuje, takže je bežné, že popri etymologicky správnom pravopise sa často stretávame aj so sprostofonetickým zápisom –é.

V súvislosti s týmto si dovoľíme krátku vysvetľovaciu odbočku: Rozmedzie XII. a XV. storočia bolo obdobím rozkvetu katalánskeho jazyka, avšak počnúc XVI. storočím, vinou neblahých sociálnych, hospodárskych a politických podmienok, katalánčina ustúpila ako literárny jazyk a musela odolávať nátlaku

kastíľčiny, a od roku 1659¹² v severopyrenejských oblastiach, aj francúzštiny. Preto nečudo, že po dlhé roky na matrikách, notárstvach, pri verbunku a vôbec na úradoch zaznačovali administratívni, vojenski a cirkervi pisári, obvykle iba povrchno alebo vôbec nie ovládajúci katalánčinu, katalánske antroponymá a toponymá naverímboha a bez najmenšieho ohľadu na ortografiu, ktorá, mimochodom, bola v takej forme, v akej ju poznáme dnes, kodifikovaná až v roku 1913, a to zásluhou filológa **Pompea Fabru i Pocha** (1868-1948) “katalánskeho Martina Hattalu”. Niet preto divu, že v písaní antroponým od nepamäti vládne chaos, keďže sa kombinuje sprostofonetický a antietymologický pravopis s archaickými kastilizujúcimi a pofrancúzštenými formami¹³. Okrem už spomínaného prípadu maršála Joffra, ďalším archetypickým príkladom je prípad spisovateľa a maliara **Santiaga Rusiñola** (1861-1931), ktorého priezvisko, mimochodom znamenajúce “slávik”, by sa v normatívnej katalánčine malo písať **Rossinyol** [rusi'ɲol], ale podľa rodinnej tradície ho jeho nositelia prispôbovali kastíľskej fonetike a ortografii. Z toho je vidno, že každý zápis skrýva za sebou vlastnú históriu.

6.2. Mená biblického pôvodu zakončené na *-é* a *-è*, ako napr. **Bernabé** [berne'βe], **Jeftè** [ʒe'f'te], **Jessè** [ʒe'se], **Josuè** [ʒuzu'e], **Noè** [nu'e], atď. sa skloňujú podľa vzoru **kuli**: **G. Bernabého**, **Jeftèho**, **Josuèho**, **D. Bernabému**, **Jeftèmu**, **Josuèmu**, atď.

6.3 Toponymá ako **Portè** [pur'te] alebo **Novetlè** [noβe'l'le] sú nesklonné.

7. Mená zakončené na *-i* môžu byť rozličného pôvodu, a podľa toho ich aj treba skloňovať.

7.1. Väčšina katalánskych mien zakončených na *-i* sú latinského alebo grécko-latinského pôvodu, napr. **Antoni** [en'toni] < **Antonius** > sl. **Anton**, **Arcadi** [er'kaði] < **Arcadius**/Ἀρκάδιος > sl. **Arkád**, **Atanasi** [e'te'nazi] < **Athanasius**/Ἀθανάσιος > sl. **Atanáž**, **Aureli** [e'u'reli] < **Aurelius** > sl. **Aurel**, **Basili** [be'ziði] < **Basilus**/Βασίλειος > sl. **Bazil**, **Blai** ['blai] < **Blasius** > sl. **Blažej**, **Emili** [e'miði] < **Æmilius** > sl. **Emil**, **Eugeni** [e'u'ʒeni] < **Eugenius**/Ἐυγένιος > sl. **Eugen**, **Gregori** [gre'ɣori] < **Gregorius**/Γρηγόριος > sl. **Gregor**, **Hilari** [i'lari] < **Hilarius**/Ἠλάριος > sl. **Hilár**, **Ignasi** [iɲ'nazi] < **Ignatius**/Ἰγνάτιος > sl. **Ignác**, **Jeroni** [ʒe'rɔni] < **Hieronymus**/Ἱερώνυμος > sl. **Hieroným**, **Jordi** [ʒorði] < **Georgius**/Γεώργιος > sl. **Juraj**, **Juli** [ʒuði] < **Iulius** > sl. **Július**, **Macari** [me'kari] < **Macarius**/Μακάριος > sl. **Makar**, **Maurici** [me'u'risi] < **Mauritius** > sl. **Móric**, **Ovidi** [u'βiði] < **Ovidius** > sl. **Ovídius**, **Patrici** [pe'trisi] < **Patricius** > sl. **Patrik**, **Prudenci** [pru'densi] < **Prudentius** > sl. **Prudencius**, **Sergi** ['serzi] < **Sergius** > sl. **Sergius**, **Terenci** [te'rensi] < **Terentius** > sl. **Terentius**, atď. Vzhľadom na ich etymológiu, a podľa noriem vysvetlených v § 1.1., bolo by úplne neopodstatnené skloňovať ich podľa vzoru **kuli**. Naopak, mali by sa riadiť podľa vzoru **nuncius**:

¹² V tomto roku bol podpísaný Pyrenejský mier, podľa ktorého Španielsko prenechalo Francúzsku katalánske územie (Rosselló, Vallespir, Conflent, Capcir, Alta Cerdanya) ležiace na sever od tohto pohoria, vojensky obsadené Francúzmi už od roku 1641, ako dôsledok “vojny žencov”, známej aj ako “separačná vojna”.

¹³ Slovákov táto skutočnosť určite neprekvapí, pretože na území bývalej Rakúsko-Uhorskej monarchie možno nájsť slovanské priezviská zapísané rozlične na maďarský alebo na nemecký spôsob.

preslávený komunistický vodca **André Marty** (1886-1956), známy aj ako “albacetský ukrutník”, ktorý pochádzal zo Severného Katalánska, narodil sa v Perpinyàne a zomrel v Conflentskom Catllàne (Catllà de Conflent). **Marty** je vlastne pofrancúzštenou formou priezviska **Martí**, pričom obe tieto priezviská, napriek tomu, ako je to doposiaľ zaužívané, nemožno skloňovať G. ****Martího, **Martyho, D. **Martímu, **Martymu**, atď., ale **Martína, Martyna, Martínovi, Martynovi**, atď. Ak genitív/akuzatív od **Nero** je **Neróna**, genitív/akuzatív od **Martí** musí zákonite byť **Martína**, a nie inak.

8.2. Výnimkou z tohto pravidla vzťahujúceho sa na katalánske antroponymá je priezvisko latinského pôvodu **Castellví** [kæstɛlˈβi], pochádzajúce od toponyma **Castellví** < vlat. *castelluveclu < lat. **castellum vetulum** “starý zámok”, ktoré na základe etymológie treba skloňovať podľa vzoru **kuli**, rovnako ako mená biblického pôvodu, platiace v hebrejčine ako vzťahové prídavné mená, napr. **Leví** [lɛˈβi] < ןל alebo **Neftalí** [nɛftɛˈʔi] < ןל תפנ.

8.3. Mená zakončené na **-í** arabského pôvodu, napr. **Arabí** [æɾɐˈβi] < عربي “Arab”, **Benalí** [bɛnɐˈʔi] < ابن علي “Alího syn¹⁴”, **Borjí** [burˈʒi] < برجی “strážca veže”, **Cadí** [kɛˈði] < قاضي “islamský richtár”, **Dalí** [dɛˈʔi] < دليل “sprievodca”, **Garbí** [gɛrˈβi] < غربي “západný”, **Gebalí** [ʒɐβɐˈʔi] alebo **Gibilí** [ʒiβiˈʔi] < جبلي “horal”, **Saurí** [sɐʔri] < زهري “veštec”, **Tarongí** [tɛrɒŋˈʒi] < ترنجی “pomarančový”, atď., sa skloňujú podľa vzoru **kuli**, rovnako ako aj niektoré rovnako zakončené mená germánskeho pôvodu, napr. **Tudurí** [tuðuˈri] < gót. **ϥιμαδρικس** “Teodorik”.

8.4. Čo sa týka toponým a hydroným zakončených na **-í**, tieto sú, pridŕžajúc sa normy platnej pre francúzštinu (Sekvent, 2002: 47) a bez ohľadu na pôvod, nesklonné, napr. **Albí** [ɐlˈβi], **Alfarrasí** [aɫfaraˈzi], **L’Alforí** [lɛʔfoˈri], **Algemesí** [aɫdʒemeˈzi], **Arbolí** [ɛrβuˈʔi], **Betxí** [beˈtʃi], **Bufalí** [bufaˈʔi], **Cortsaví** [kurseˈβi], **Francolí** [fɾɛŋkuˈʔi], **Llaurí** [ɫauˈri], **Llavorsí** [ɫaβorˈsi], **Montgrí** [munˈɡri], **Rubí** [ruˈβi], **Vimbodí** [bimbuˈði], atď., avšak keď tieto vystupujú vo funkcii priezviska, treba ich skloňovať podľa vzoru **nuncius** alebo **kuli**, v závislosti od ich etymológie.

9. V katalánčine sú málo početné domáce katalánske substantíva zakončené na **-o**, ale nájdeme aj také: napr. **bitxo** [ˈbitʃu] “štipl’avá paprika”, **conco** [ˈkɔŋku] “starý mládenec”, **ferro** [ˈfɛru] “železo”, atď. Väčšina z nich je prevzatá z kastíľčiny, príkladom sú slová ako **mosso** [ˈmosu] “chlap”, **matxo** [ˈmatʃu] “mul” alebo **burro** [ˈburu] “osol”. Je zaujímavé, že toto posledné slovo je používané oveľa častejšie ako vlastný katalánsky výraz **ase** [ˈaze] “osol”. Do skupiny takto zakončených substantív patrí napr. antroponymum **Tallaferro** [tɛʎɛˈfɛru], dosl. “Lomizelezo”, prímenie, ktoré prijal za svoje Besalúsky a Ripollský gróf Bernat I. (±970-1020), a tiež jeden legendárny katalánsky zbojník zo XVII. storočia.

9.1. Osobitný prípad predstavujú hypokoristiká ako **Cento** (Vicent), **Cinto** (Jacint), **Cisco** (Francesc), **Milio** (Emili), **Nando** (Ferran), **Nelo** (Manel), **Quico** (Francesc), **Sendo** (Rossend), **Tono** (Antoni), **Voro** (Salvador), **Ximo** (Joaquim),

¹⁴ Keďže arabské slová sa pri prechode do románskych jazykov silne deformovali a toto priezvisko je historicky dokumentované v prepise rozličnými latinskými písmenami, tiež možno uvažovať nad možnosťou, že by mohlo pochádzať od **ابن خليل** “Halilov syn”.

atď. Mužské antoponymá a životné substantíva zakončené na **-o**, bez ohľadu na ich pôvod, treba skloňovať podľa vzoru **dedo**: **Ximo, Xima, Ximovi**, atď.

9.2. Ďalším osobitným prípadom je prípad priezviska **Bo** [ˈbo] < lat. **bonus** “dobrý”, ktoré treba skloňovať podľa vzoru **nuncius**: **Bo, G. Bona, D. Bonovi**, atď.

9.3. Toponymá zakončené na **-o**, hoci aj nie sú veľmi časté, možno nájsť v rozličných oblastiach “Starého Katalánska”, napr. **Bono** [ˈbɔno] v oblasti Hornej Ribagorcy, **Canillo** [kaˈniʎo] a **Ordino** [orˈðino] v Andorrskom kniežatstve, **Llo** [ˈʎo] vo francúzskej Cerdanyi atď., pričom všetky sú prerománskeho pôvodu, a tiež v “Novom Katalánsku”, predovšetkým vo Valencijskom kráľovstve, pričom v týchto prípadoch sú zväčša mozarabského pôvodu, napr. **Benimodo** [beniˈmoðo], **Campello** [kamˈpeʎo], **Muro** [ˈmuro], **Pego** [ˈpeɣo], atď. V každom prípade, tieto toponymá treba skloňovať podľa vzoru **mesto**, rovnako ako aj niektoré reálie, napr. **romesco** [ruˈmesku] “omáčka na dochutenie rybích špecialít vyrobená z paprikovej hmoty, mletých mandlí a lieskocvov, cesnaku, oleja a octu” alebo slová prevzaté zo španielčiny ako **gaspaxo** [ɣesˈpatʃu] “studená zeleninová polievka”, **pintxo** [ˈpintʃu] “obložený chlebiček” (toto prostredníctvom baskičtiny), **tresillo** [trɛˈziʎu] “kartová hra” alebo **xurro** [ˈtʃuru] “praclík zo smaženého cesta”.

10. Katalánske mená zakončené na **-ó** môžu byť rozličného pôvodu, od čoho závisí ich skloňovanie.

10.1. Väčšina katalánskych vlastných mien zakončených na **-ó** je grécko-latinského pôvodu, iné sú hebrejského pôvodu, ale sú prevzaté cez latinčinu alebo gréčtinu, napr. **Abdó** [ɛbˈdo] < **Abdon**/Ἀβδών/≠[Db] > sl. **Abdon**, **Espiridió** [ɛspiriˈðjo] < **Spyridion**/Σπυρίδων > sl. **Spyridion**, **Lleó** [ʎɛˈo] < **Leo** (porov. sl. **Lev**), **Miró** [miˈro] < **Myron**/Μύρων > sl. **Mirón**, **Neró**¹⁵ [neˈro] < **Nero** > sl. **Nero**, **Pantaleó** [pentɛˈɛo] < **Pantaleon**/Πανταλέων > sl. **Pantaleon**, **Plató** [plɛˈto] < **Plato**/Πλάτων > sl. **Platon**, **Salomó** [sɛʎuˈmo] < **Salomon**/Σαλωμών/hml v > sl. **Šalamún**, **Samsó** [sɛˈmso] < **Samson**/Σαμψών/יִשָּׁשׁוֹן > sl. **Samson**, **Simeó** [simeˈo] < **Simeon**/Σιμεών/≠[mv] > sl. **Simeon**, **Simó** [siˈmo] < **Simon**/Σίμων/≠[mv] > sl. **Šimon**, atď.

10.2. Podobný charakter majú aj priezviská ako **Baró** [beˈro] < vlat. **baro, -nis** “slobodný pán”, **Cambó** [kɛmˈbo] < lat. **campus bonus** “dobré pole”, **Carbó** [kɛrˈbo] < lat. **carbo, -nis** “uhlie”, **Cigró** [siˈɣro]/**Ciuró** [siuˈro] < lat. **cicero, -nis** “hrášok, bradavica”, **Dragó** [dɾɛˈɣo] < lat. **draco, -nis** “drak”, **Falcó** [feˈko] < vlat. **falco, -nis** “sokol”, **Maçó** [mɛˈso] (a “sprostofonetické” varianty **Massó** a **Masó**) < vlat. **machio, -nis**, “murár”, **Moltó** [muˈto] < vlat. **multo, -nis** “baran”, **Padró** [peˈðro] < lat. **patro, -nis** “patrón”, **Perdigó** [pɛrˈdiˈɣo] < vlat. **perdico, -nis** “mladá jarabica”, atď. Rovnako ako v predchádzajúcej kategórii, viaceré priezviská tejto skupiny sú tvorené pomocou deminutívnej prípony **-ó**, ktorá má pôvod v latinskej prípone **-one(m)**, napr. **Abelló** [ɛβɛˈʎo], deminutívum od **abella** “včela”, **Aguiló** [ɛɣiˈʎo], deminutívum od **àguila** “orol”, **Amigó** [ɛmiˈɣo], deminutívum od **amic** “priateľ”, **Batló** [beˈʎo], deminutívum od **batlle** “richtár”, **Bernadó**

¹⁵ Meno tohto rímskeho cisára sa niekedy používa ako kynonymum na pomenovanie strážnych psov, ktorých majitelia chcú, aby zvieria vzbudzovalo rešpekt.

13.2. Čo sa týka toponým tohto typu, ako napr. **Olocau** [oʎo'kau] < العقاب “orol”, **Palau** [pə'ʎau] < **palatium** “palác”, **Sau** [sau] prerománskeho pôvodu, **Talau** [tə'ʎau] prerománskeho pôvodu, treba ich považovať za nesklonné. Ak niektoré vystupuje vo funkcii priezviska, aplikujeme pravidlo vysvetlené v odstavci § 13.1.

13.3. Osobitnú kategóriu tvoria antroponymá germánskeho pôvodu, ako napr. **Aribau** [əri'βau] < gót. **𐌹𐌿𐌺𐌹𐌸𐌰𐌺𐌹𐌸** “Haribald (nem.), Harold (angl.)”, **Arnau** [ər'naʊ] < gót. **𐌹𐌿𐌺𐌹𐌸𐌰** “Arnold (angl., nem.), Arnaldo (šp., tal.)”, **Barrau** [bə'rau] < gót. **𐌹𐌿𐌺𐌹𐌸𐌰** “Berwald (nem.)”, **Gerau** [zə'rau]/**Girau** [zi'rau]/**Xirau** [ʃi'rau]/**Guerau**, [gə'rau]/**Guirau** [gi'rau] < gót. **𐌹𐌿𐌺𐌹𐌸𐌰** “Gerald (angl.)”, **Garbau** [gər'bau]/**Guirbau** [gir'bau] < gót. **𐌹𐌿𐌺𐌹𐌸𐌰** “Garibaldo (tal.)” **Gombau** [gum'bau] < gót. **𐌹𐌿𐌺𐌹𐌸𐌰** “Gundobaldo (tal.)”, **Grimau** [gri'mau] < gót. **𐌹𐌿𐌺𐌹𐌸𐌰** “Grimaldo (tal.)”, **Renau** [rə'naʊ] < gót. **𐌹𐌿𐌺𐌹𐌸𐌰** “Rinaldo (tal.), Renault (fr.)”, **Rigau** [ri'ɣau] < gót. **𐌹𐌿𐌺𐌹𐌸𐌰** “Rikwald/Richwald (nem.)”, **Rimbau** [rim'bau] < gót. **𐌹𐌿𐌺𐌹𐌸𐌰** “Raimbault (fr.)”, **Tibau** [ti'βau] < gót. **𐌹𐌿𐌺𐌹𐌸𐌰** “Thibault (fr.), Teobaldo (šp., tal.)”, atď.

Treba si uvedomiť, že tieto antroponymá sú okcitanského pôvodu¹⁹ a spoluexistujú popri vlastných katalánskych tvaroch ako **Arnal** [ər'nal], **Barral** [bə'ral], **Giralt** [zi'ral], **Girbal** [zir'bal], **Guiral** [gi'ral], **Gombal** [gum'bal], **Grimalt** [gri'mal], **Rigalt** [ri'ɣal], atď.

Vezmime si za príklad slávneho katalánskeho maliara, nesúceho meno **Hiacint Francesc Honorat Maties Pere-Martir Andreu Joan Rigau i Ros** (takto znie podľa krstného listu jeho plné meno). Narodil sa v Perpinyàne 18. júla 1659, keď toto mesto bolo ešte “de jure” pod španielskou zvrchovanosťou, a zomrel v Paríži 29. decembra 1743. Aby sa mohol presadiť na versaillskom dvore, po francúzštil si meno a zmenil si ho na **Hyacinthe Rigaud**. Z tohto príkladu je zrejmé, že okcitanizujúce formy na **-au** je možné, vzhľadom na ich etymológiu, skloňovať nasledovne (viď § 1.1.): **Arnau**, **G. Arnauda**, **D. Arnaudovi**, atď., **Tibau**, **G. Tibauda**, **D. Tibaudovi**, atď., **Xirau**, **Xirauda**, **Xiraudovi**, atď.

13.4. Toponymá pravdepodobne germánskeho pôvodu ako **Viladrau** [biʎe'ðrau], **Vilarassau** [biʎe'resau], **Vingrau** [biŋ'grau], atď., sú nesklonné, pričom v prípade, že vystupujú vo funkcii priezviska, aplikujeme pravidlo vysvetlené v § 13.3.

14. Katalánske mená zakončené na **-eu** nie sú veľmi početné, napr. **Andreu** [ən'dreu] (porov. sl. **Andrej/Ondrej**), **Bernabeu** [bərne'βeu] (variant mena Bernabé, a to vplyvom Bertomeu a Mateu) (porov. sl. **Barnabáš**), **Bertomeu** [bərto'meu] (porov. sl. **Bartolomej**), **Mateu** [mə'teu] (porov. sl. **Matúš**), **Pompeu** [pum'peu], **Romeu** [ru'meu] (porov. sl. **Romeo**), atď. Do tejto kategórie možno zaradiť aj skupinu teoforických priezvisk ako **Deulofeu** [dɛuʎu'feu], **Donadeu** [dunə'deu], **Homdedeu** [umdə'deu], **Masdeu** [məz'deu], **Nomdedeu** [numdə'deu], atď. V otázke ich skloňovania vychádzame z toho, že v slovenčine sa už ustálila norma na sloňovanie novogréckeho priezviska **Papandreu** <

¹⁹ Formy zakončené na **-aud**, ako **Arnaud**, **Renaud**, **Rimbaud**, **Thibaud**, sú okcitané, a to oproti plne severo-francúzskym formám ako **Arnault**, **Renault**, **Rimbault**, **Thibault**, atď., hoci v modernej francúzštine sa výslovnosťou vôbec nelíšia, teda: [aʁ'no], [ʁə'no], [ʁɛ'bo], [ti'bo], atď.

Παπανδρέου G. **Papandrea**, D. **Papandreovi**, atď., takže ak túto normu rozšírime na katalánske mená, dostávame tieto tvary: **Andreu**, G. **Andrea**, D. **Andreovi**, atď., **Mateu**, **Matea**, **Mateovi**, atď., **Nomdedeu**, **Nomdedea**, **Nomdedeovi**, atď.

14.1. Toponymá ako **Cardedeu** [kərðe'ðeu], **Font-romeu** [fonru'meu], **Manlleu** [mɛn'l̩eu], **Montmaneu** [mum:r̩'neu], **Ralleu** [rɛ'l̩eu], **Torrelameu**, atď., sú nesklonné, ak sú však použité vo funkcii priezviska, aplikujeme pravidlo vysvetlené v § 14.

15. Katalánske antroponymá zakončené na **-iu** nie sú veľmi početné, avšak nejaké sa nájdu. Uved'me ako príklad mená **Guiu** ['giu] (porov. sl. **Kvído**), **Iu** ['iu] (porov. fr. **Ives**, šp., tal. **Ivo**), **Feliu** [fɛ'liu] (porov. sl., šp. **Félix**), a priezviská ako **Codorniu** [kuður'niu], **Espriu** [ɛs'priu], **Montiu** [mun'tiu], **Oliu** [u'liu], **Viu** ['biu], atď. V týchto prípadoch vychádzame z toho, že v slovenčine sú už zaužívané pravidlá pre rumunské antroponymá rovnakého zakončenia, napr. **Barițiu**, **Coseriu**, **Duiliu**, **Gheorgiu**, atď., a tieto sa skloňujú nasledovne: **Barițiu**, G. **Bariția**, D. **Barițiovi**, atď.; **Coseriu**, G. **Coseria**, D. **Coseriovi**, atď. Ak aplikujeme tú istú normu na katalánčinu, dostávame: **Giu**, G. **Guia**, D. **Guiovi**, atď.; **Espriu**, G. **Espria**, D. **Espriovi**, atď.

15.1. Naopak, ženské antroponymá ako **Beatriu** [beə'triu] (porov. sl. **Beatrica**) a toponymá ako **Estamariu** [ɛsteme'riu], **Llofriū** [lu'friū], **Montesquiū** [muntɛs'kiū], **Montoliū** [monto'liū], **Sentiū** [sen'tiū], **Vilopriu** [biɫu'priū], atď. sú nesklonné. Ak vystupujú vo funkcii priezviska, aplikujeme pravidlo vysvetlené v § 15.

16. Určiť pravidlá skloňovania katalánskych priezvisk zakončených na **-ou**, ako **Alou** [ɛ'lu], **Bou** ['bu], **Dou** ['du], **Garrabou** [gɛrɛ'βou], **Gou** ['gu], **Jou** ['ʒou], **Mompou** [mum'pu], **Nou** ['nu], **Sanou** [sɛ'nu], atď. je ťažkou úlohou, pretože v ostatných románskych jazykoch nenachádzame príklad, ktorý by nám mohol poslúžiť ako vzor. V tomto prípade sa zariadime podľa anglického priezviska **Dawe**²⁰, ktoré sa vyslovuje viac-menej ako **Dou**, alebo podľa holandského priezviska **Dou**, prípadne podľa anglického **Poe**, ktoré sa vyslovuje približne ako **Pou**. Keďže tieto sa v slovenčine skloňujú **Dawe**, G. **Dawea**, D. **Daweovi**, atď., **Dou**, **Doua**, **Douovi** a **Poe**, G. **Poea**, D. **Poeovi**, aj katalánske priezviská by sa mali skloňovať analogicky **Dou**, G. **Doua**, D. **Douovi**, atď.; **Pou**, G. **Poua**, D. **Pouovi** atď.

16.1. Toponymá ako **Castellnou** [kɛstɛ'l̩nou], **Colldejou** [koɫðe'ʒou], **Escornalbou** [ɛs,kornɛ'l̩bou], **Hostalnou** [us,tal̩nou], **Llocnou** [l̩ok'nou], **Masnou** [maz'nou], **Palou** [pɛ'lu], **Portbou** [pur'bu], **Salou** [sɛ'lu], **Valldeu** [balde'lu], atď. sú nesklonné. Ak vystupujú vo funkcii priezviska, aplikujeme pravidlo vysvetlené v § 16.

17. Pri deklinácii katalánskych ženských substantív sa aplikujú v slovenčine už zaužívané pravidlá.

17.1. Vlastné ženské mená ako **Assumpta** [ɛ'sumtɛ], **Bàrbara** [ˈbarβɛrɛ], **Caterina** [kɛtɛ'riɛ], **Elisenda** [ɛli'zɛndɛ], **Elvira** [ɛl'βirɛ],

²⁰ George Dawe/Джордж Доу (1781-1829) bol anglický maliar žijúci v Rusku, kde namaľoval portréty cárów Alexandra I. a Nikolaja I., a tiež portréty 329 generálov, ktorí sa zúčastnili v ťažení proti Napoleonovi Bonapartovi.

Esmaragda [ɛzmɛ'ragdə], **Esperança** [ɛspɛ'ransɐ], **Galla** [ˈgɛlə], **Helena** [ɛ'lɛnɐ], **Immaculada** [im:ɛku'leðɐ], **Lluïsa** [ˈluːizɐ], **Magdalena** [mægdɛ'lɛnɐ], **Margarida** [mærgɛ'riðɐ], **Marina** [mɛ'riɲɐ], **Marta** [ˈmɑrtɐ], **Mònica** [ˈmɔnikɐ], **Ramona** [rɛ'monɐ], **Rosa** [ˈrɔzɐ], **Susanna** [su'zan:ɐ], **Teresa** [tɛ'rezɐ], **Verònica** [bɛ'rɔnikɐ], **Vicenta** [bi'sɛntɐ], atď. sa skloňujú podľa vzoru **žena**: **Assumpta**, G. **Assumpty**, D. **Assumpte**, atď.; **Esperança**, G. **Esperancy**, D. **Esperance**, atď. Podľa tohto vzoru možno skloňovať aj mená ako **Agnès** [ɛŋ'nɛs], G. **Agnèsy**, D. **Agnèse**, atď.; **Àrtemis** [ˈɑrtɛmis], G. **Àrtemidy**, D. **Àrtemide** atď. (porov. gréč. Ἄρτεμις, G. Ἄρτεμιδος), **Carme** [ˈkɑrmɐ], G. **Carmeny**, D. **Carmene**, atď., **Irene** [i'renɐ], G. **Ireny**, G. **Irene**, atď.; **Matilde** [mɛ'tildɐ], G. **Matildy**, D. **Matilde**, atď., **Mercé**, G. **Mercédy**, D. **Mercéde**, **Violant**²¹ [bju'tan], G. **Violanty**, D. **Violante**, atď.

17.2. Vlastné mená ako **Amàlia** [ɛ'maljɐ], **Eulàlia** [ɛu'taljɐ], **Contxa** [ˈkɔntʃɐ], **Glòria** [ˈglɔrjɐ], **Júlia** [ˈʒuʎjɐ], **Maria** [mɛ'riɐ], **Núria** [ˈnuɾjɐ], **Sofia** [su'fiɐ], **Virgínia** [bir'ʒinjɐ], atď., sa skloňujú podľa vzoru **ulica**: **Amàlia**, G. **Amàlie**, D. **Amàlii**, atď., **Maria**, G. **Marie**, D. **Marii**, atď.

17.3. Ženské mená ako **Caritat** [kəri'tat], **Fe** [ˈfɛ], **Nativitat** [nɛtiβi'tat], **Pietat** [pjɛ'tat], **Raquel** [rɛ'kɛʎ], **Salut** [sɛ'tut], **Sol** [ˈsɔʎ], atď. a mená zasvätené Panne Márii ako **Araceli** [ɛrɛ'seʎi], **Àngels** [ˈaŋʒɛʎs], **Assumpció** [ɛsum'sjo], **Betlem** [bɛ'lɛm], **Claustre** [ˈklaustɾɐ], **Concepció** [kɔnsɛp'sjo], **Consol** [kɔnsɔʎ], **Dolors** [du'ʎos], **Empar** [ɛm'pɑr], **Llum** [ˈlum], **Mar** [ˈmɑr], **Meritxell** [mɛri'tʃɛʎ], **Montserrat** [munse'rat], **Pau** [ˈpau], **Reis** [ˈrejs], **Remei** [rɛ'mɛi], **Roser** [ru'zɛ], **Socors** [su'kɔrs], **Soledat** [su'le'dat], atď. sú nesklonné.

17.4. Toponymá ako **Abrera** [ɛ'βɾɛrɐ], **Albinyana** [ɛʎβi'ɲanɐ], **Badalona** [bɛðɛ'tonɐ], **Barcelona** [bɛrse'tonɐ], **Cervera** [sɛr'βɛrɐ], **Elna** [ˈɛlnɐ], **Favara** [fa'βara], **Formiguera** [furmi'ɣɛrɐ], **Lleida** [ˈʎɛiðɐ], **Manresa** [mɛn'rezɐ], **Prada** [ˈpraðɐ], **Serrallonga** [sɛrɛ'lɔŋɣɐ], **Sureda** [su'reðɐ], **Tarragona** [tɛrɛ'ɣonɐ], **Vilallonga** [biʎɛ'lɔŋɣɐ], **Xàtiva** [ʃatiβa], atď. sa skloňujú podľa vzoru **žena**: **do Barcelony**, v **Barcelone**, **do Favary**, **vo Favare**, **do Manresy**, v **Manrese**, atď.

17.5. Toponymá ako **Abella** [a'βɛʎa], **Aiguatèbia** [ajɣwɛ'tɛβjɐ], **Alcúdia** [aʎkuðja], **Alforja** [ɛʎfordʒɐ], **Altafulla** [ˈaltɛ'fulɫɐ], **Badia** [bɛ'diɐ], **Bassella** [ba'sɛʎa], **Calella** [kɛ'ʎɛʎɐ], **Cerdanya** [sɛr'daɲɐ], **Farfanya** [far'fajɲa], **Garrotxa** [gɛ'rɔtʃɐ], **Matarranya** [mata'raɲa], **Riba-roja** [ˈriβa'rɔdʒa], **València** [ba'ʎɛnsja], **Vinaixa** [bi'naʃɐ], **Xàbia** [ʃaβja], atď. sa skloňujú podľa vzoru **ulica**: **do Altafulle**, v **Altafulli**, **do Matarranye**, v **Matarranyi**, **do Valèncie**, **vo Valèncii**, atď.

17.6. Reálie ako **barraca** [ba'raka] “chatrč, typické obydlie valencijských sedliakov”, **botifarra** [buti'fara] “typ katalánskej jaternice”, **masia** [mɛ'ziɐ] “typická katalánska usadlosť”, **senyera** [sɛ'ɲɛrɐ] “zástava, ktorej základným prvkom sú štyri červené brvná (alebo koly, podľa orientácie) v zlatom poli, a ktorej

²¹ Violant d'Hongria (1219-1251), po slovensky Jolana Uhorská, dcéra Ondreja II. Uhorského zvaného Jeruzalemský (1177-1235), bola manželkou Jakuba I. Dobývateľa (Jaume I el Conqueridor) (1208-1276) a matkou kráľov Petra III. Aragónskeho, Barcelonského grófa (Pere III d'Aragó, comte de Barcelona) (1239-1285) a Jakuba II. Mallorského, Roussillonského grófa (Jaume II de Mallorca, comte del Rosselló) (1243-1311).

rozličné varianty sú odlišovacím znakom území patriacich pod Aragónsku korunu”, atď., sa skloňujú podľa vzorov **žena** alebo **ulica**, v závislosti od ich zakončenia.

Pod'akovania

Profesorovi Federicovi Corrientovi Córdobaovi za jeho pomoc pri hľadaní arabských etymológií, často sporných a nejednoznačných.

Docentovi Joanovi Castellvímu i Vivesovi za jeho pomoc pri objasnení niektorých fonetických otázok.

Skratky

angl. = angličtina, D. = datív, fr. = francúzština, G. = genitív, gót. = gótcina, gréč. = gréčtina, indoeur. = indoeurópsky, lat. = latinčina, nem. = nemčina, porov. = porovnaj, praslov. = praslovanský, ruš. = ruština; sl. = slovenčina, šp. = španielčina, tal. = taliančina; vlat. = vulgárna latinčina.

Literatúra

- AGUD APARICIO, A., FERNÁNDEZ ÁLVAREZ, M. P. (1988): *Manual de lengua gótica*, Ediciones de la Universidad, Salamanca.
- ALBAIGÈS i OLIVART, J. M. (1984): *Diccionario de nombres de personas*, Edicions Universitat de Barcelona.
- ALBAIGÈS i OLIVART, J. M. (2005): *El gran llibre dels cognoms catalans*, Edicions 62, Barcelona.
- ALCOVER, Antoni Maria; B. MOLL, Francesc de (2005): *Diccionari català – valencià – balear. I- X*, Editorial Moll, Palma de Mallorca.
- ALMERICH, LI. (1968): *Origen i definició dels cognoms catalans*, Editorial Millà, Barcelona.
- BADIA i MARGARIT, A. (1972): “Toponimia regional bilingüe en Cataluña”, *Coloquio de Toponimia – Madrid 1969*, Asociación Española para el Progreso de las Ciencias, Madrid.
- BADIA i MARGARIT, A. (1994): *Gramàtica de la llengua catalana*, Biblioteca Universitària, Enciclopèdia Catalana, Barcelona.
- BALAGUER, C., POJADA, P. (2005): *Diccionari català-occità, occitan-catalan*, Llibres de l'Índex, Barcelona.
- BOFARULL i TERRADES, M. (2002): *Origen dels noms geogràfics de Catalunya*, Cossetània Edicions, Valls.
- BONET, E., LLORET, M., MASCARÓ, J. (1997): *Manual de transcripció fonètica*, Servei de Publicacions - Universitat Autònoma de Barcelona, Bellaterra.
- BRUGUERA i TALLEDA, J. (2004): *Diccionari ortogràfic i de pronúncia*, Enciclopèdia Catalana, Barcelona.
- CHAHINE, J. (1987) : *الأسماء العربية Les mille et un noms arabes*, Editions Asfar, Paris.

- CHERPILLOD, A. (1988): *Dictionnaire étymologique des noms d'hommes et de dieux*, Masson, Paris.
- COROMINES, J. (1992): *El que s'ha de saber de la llengua catalana*, Editorial Moll, Palma de Mallorca.
- DAUZAT, A. (1951/1980): *Dictionnaire des noms et prénoms de France*, Larousse, Paris.
- DE FELICE, E. (1978): *Dizionario dei cognomi italiani*, Arnoldo Mondadori editore, Milano.
- Història de Catalunya. Vols. 1-6.* (1978): Salvat Editores. S.A. Barcelona.
- HOLTHAUSEN, F. (1934): *Gotisches etymologisches Wörterbuch*, Carl Winters Universitätsbuchhandlung, Heidelberg.
- KÖBLER, G. (1989): *Gotisches Wörterbuch*, Brill, Leiden.
- KRÁLIK, Ľubor a kol. (2002): *Problémy adaptácie cudzích mien v slovenčine*, VEDA, Bratislava.
- LEHMAN, W. P. (1986): *A Gothic Etymological Dictionary*, Brill, Leiden.
- MAJTÁN, M., POVAŽAJ, M. (1985): *Meno pre naše dieťa*, Obzor, Bratislava.
- MARCET i JUNCOSA, A. (1988): *Breu història de les terres catalanes del nord*, Llibres del Trabucaire, Perpinyà.
- MARTINET, A. (1984): *Gramática funcional del francés*, Ariel, Barcelona.
- MAX MÜLLER, F. (1870/1991): *A Sanskrit Grammar for beginners*, Asia Educational Services, New Delhi.
- MESTRE i CAMPI, J., dir. (1993): *Diccionari d'història de Catalunya*, Edicions 62, Barcelona.
- MIGUEL RODRÍGUEZ, S. (1949): *Diccionario manual hebreo-español y arameo bíblico-español*, Editorial el Perpetuo Socorro, Madrid.
- MORAN, J., BATLLE, M. RABELLA, J. A. (2002): *Topònims catalans, etimologia i pronunciació*, Publicacions de l'Abadia de Montserrat, Barcelona.
- ORAVEC, J., BAJŽIKOVÁ, E., FURDÍK, J. (1988): *Súčasný slovenský spisovný jazyk*, SPN, Bratislava.
- PALOMA, D., RICO, A. (2000): *Diccionari de pronunciació en català*, Edicions 62, Barcelona.
- PAULÍNÝ, E., RUŽIČKA, J., ŠTOLC, J. (1968): *Slovenská gramatika*, SPN, Bratislava.
- SAÚCA MARCIAL, F. (1987): *Sinopsis de personajes griegos*, Datatel, Madrid.
- SEKVENT, K. (2002): *Ako používať francúzske vlastné mená v spisovnej slovenčine*, Nauka, Prešov.
- SOLDEVILA, F. (1994): *Noms propis*, Barcelonesa d'Edicions, Barcelona.
- TIBÓN, G. (1988): *Diccionario etimológico comparado de los apellidos españoles, hispanoamericanos y filipinos*, Diana, México.
- TIBÓN, G. (1986): *Diccionario etimológico comparado de nombres propios de persona*, Fondo de Cultura Económica, México.
- VERDAGUER, P. (1974): *El català al Rosselló. Gal·licismes, occitanismes, rossellonismes*, Editorial Barcino, Barcelona.
- ZAMAROVSKÝ, V. (1998): *Bohovia a hrdinovia antických báji*, Perfekt, Bratislava.